Buitenlandsche Berigten.

DUITSCHLAND.

Frankfort, 14 *dec.* Namens onze vrije stad zullen de conferentiën te Dresden door dr. *Harnier* worden bijgewoond. Volgens een berigt uit Munchen zouden die conferentiën eerst op 30 december loopend worden.

— De middenstaten van Duitschland achten hunne zelfstandigheid door de geheime overeenkomst van Olmutz zoo zeer bedreigd, dat onder hen een bepaald verbond wordt opgerigt, om de conferentiën te Dresden te verijdelen. Zij zullen den Bondsdag onder alle omstandigheden handhaven en elke schorsing zijner werkzaamheid weigeren. Het wantrouwen tegen Oostenrijk is bij de leden van den Bond ten top gestegen. Zooveel is zeker, dat de algemeene verwarring van Duitschland een nieuw tijdperk is ingetreden, dat wel eens al de te Olmutz verkregen resultaten vruchteloos konde maken.

— In Beijeren ziet men mede eene vermindering van het leger te gemoet.

— Rothenburg is, dadelijk na den intogt der Bonds-troepen, in staat van beleg gesteld en de landweer ontbonden, mit bevel om binnen 24 uren de wapens af te geven.

Berlijn, 14 *dec.* Men gelooft thans dat de heer *v. Baumer* met de portefeuille van Binnenlandsche zaken en de heer *v. Witzleben* met die van eerediensten belast zullen worden.

— De groote mogendheden verzetten zich, naar het schijnt, tegen het plan, dat Oostenrijk met al zijne staten aan den Duitschen Bond zou deel nemen. Reeds moeten in dien geest nota's ontvangen zijn, welke op het handhaven der tractaten van 1815 aandringen.

— Ook in Hannover ziet men eene vermindering van het leger te gemoet. De minister-president *v. Münchhausen* zal zich in persoon naar Dresden begeven.

BELGIE.

Brussel, 15 *dec.* De zitting der Fransche Wetgevende Vergadering van gisteren leverde niets belangrijks op. In de bijeenkomsten der parlementaire vereenigingen die in de *rue des Pyramides* en in de *rue de Rivoli* vergaderen, heeft men vrijdag avond het voorstel van den heer *Victor Lefranc* behandeld, strekkende tot herziening der kieswet van 31 mei; in beide is de uitslag der discussiën geweest dat het voorstel ontijdig was en behoorde verworpen te worden. Echter bestond er tusschen dien uitslag in de twee vereenigingen dit onderscheid, dat in die van de *rue des Pyramides*, de beslissing bijna met algemeene stemmen schijnt genomen te zijn, terwijl in die van de *rue de Rivoli*, de jonge regterzijde zich niet met de conclusiën der meerderheid schijnt vereenigd te hebben. Daarenboven werd in laatst genoemde vereeniging niet de noodzakelijkheid eener herziening der wet van 31 mei betwist, maar wel dat het oogenblik daartoe thans gunstig was; in de *rue des Pyramides* daarentegen, heeft men verklaard dat het *fond* zelf van het voorstel onaannemelijk en de wet van 31 mei eene uitmuntende wet was.

In het verslag hetwelk de *Patrie* van dien uitslag der discussiën in de twee vereenigingen geeft, voegt dat blad er bij, dat het uitvoerend bewind het volkomen eens is met de meerderheid over de noodzakelijkheid om de nieuwe kieswet onaangeroerd te laten; maar er is eene andere zaak waaruit het Elyseesche blad, dat met de zaak eenigzins verlegen is, zich tracht te redden door de waarheid te verdraaijen. In de vereeniging van de *rue des Pyramides* zijn twee andere quaestiën ter sprake gekomen, namelijk: of de wet van 31 mei moest worden toegepast op de gemeentelijke en departementale verkiezingen en op de benoeming van den President der Republiek. Die beide quaestiën zijn toestemmend beantwoord. Nu weet men dat, zoo men in het Elysée aanneemt dat de gemeente- en generale raden door het beperkte kiesregt gekozen kunnen worden, men er altijd nog op denkt om voor de benoeming van den President een beroep te doen op het algemeen stemregt. De *Patrie*, om niet te doen uitkomen dat er ten aanzien van dit punt geene eenstemmigheid bestaat tusschen de de meerderheid en het uitvoerend bewind, zegt, dat men zich in de vereeniging van de *rue des Pyramides*, wel toestemmend verklaard heeft ten aanzien van de toepassing der nieuwe wet op de gemeentelijke en departementale verkiezingen, maar dat men niets beslist heeft ten opzigte van de verkiezing van den President. Particuliere berigten melden echter juist het tegenovergestelde.

De Wetgevende Vergadering heeft zich bezig gehouden met de wet op de privilegiën en de hypotheken. Er hebben hoogst belangrijke debatten plaats gehad tusschen den heer *de Vatimesnil*, rapporteur, die de *resolutoire actie* wil afschaffen en ten behoeve van den verkooper alleen het *privilegie* behoudt, en den heer *Rouher*, groot-zegelbewaarder, die ten behoeve van den verkooper den dubbelen waarborg van de *resolutoire actie* en van het *privilegie* verdedigd heeft. Maandag zullen die gewigtige debatten worden voortgezet.

In den loop der zitting heeft de minister van Oorlog op het bureau van den President een verzoek nedergelegd voor een krediet van drie millioen ter bestrijding van de onkosten der bezetting van Rome. In de Memorie van Toelichting verklaart de minister, dat hij geen tijdstip kan opgeven, waarop die bezetting zal kunnen ophouden. Hij bepaalt zich alleen bij de mededeeling dat zij ten minste nog gedurende het geheele jaar 1851 zal moeten voortduren.

De vereeniging *Molé*, waarover in den laatsten tijd zoovele aanmerkingen gemaakt zijn en die men nu eens heeft voorgesteld als een bonapartistisch brandpunt, dan weder als ten doel hebbende de ineensmelting van de beide takken van het huis *Bourbon*, is stellig dood, in zeker opzigt vóór dat zij geboren was. Het mogt haar niet gelukken zich te constitueren.

Wij hebben bijzonderheden vernomen omtrent den indruk dien het laatste rapport van den heer *de Montalembert* op de arbeidende klasse gemaakt heeft. Die indruk was even als bij de hooge klassen, zeer ongunstig. In de werkplaatsen, even als overal, maken die betuigingen van de onverdraagzaamheid de menschen eerder afkeerig van de godsdienst, dan dat zij hen daartoe terug brengen.

— De laatste tijdingen van Buenos-Ayros loopen tot den 15den october. Op dat tijdstip scheen de oorlog met Brazilië dreigende te zijn. De terugkomst van den generaal *Gaido*, vertegenwoordiger van *Rosas* in Brazilië, heeft eenen geweldigen indruk gemaakt, omdat men haar beschouwde als een stellig voorteeken van den oorlog. Er hebben onderscheidene belangrijke faillissementen plaats gehad en de waarde van het once (munt) was eensklaps tot 280 dollars gestegen. Om den ongelukkigen indruk door al die gebeurtenissen veroorzaakt, eenigzins weg te nemen, doorkruisten geheele benden van soldaten, waarvan velen kennelijk behoorden tot de al te befaamde club *Mathorca*, de straten, onder den kreet van: *Leve het hoofd van den staat! Dood aan den Keizer van Brazilië!*

Rosas had, naar men zeide, plan eenen aanval op Paraguay te wagen, maar het is waarschijnlijk, dat hij dit voornemen zal moeten opgeven, want men weet dat hij niets vermogt zonder de hulp van den generaal *Urguira*, gouverneur van Entre Rios, die verklaard heeft niet naar het Noorden te kunnen optrekken. *Rosas* en de vreemde residenten hielden zich ernstig bezig met de houding die Engeland zou aannemen, in geval van eenen oorlog met Brazilië. Van den eenen kant was Brazilië te ver gegaan om achteruit te treden, en van den anderen kant schijnt het, dat *Aguirre*, agent van Buenos-Ayros, er in geslaagd was, de zwarten van Rio Grande op te ruijen, zoodat dit rijk of oorlog moet voeren of zich getroosten de provinciën Rio Grande en Matto Grosso te verliezen en de oostelijke streek aan Bunos Ayros toegevoegd te zien.

Men spreekt van een nieuw met Brazilië gesloten handelstractaat, dat door de *Inconstant* naar Engeland zoude zijn overgebragt; als dit feit waar is, dan is het waarschijnlijk dat het Engelsche gouvernement Brazilië ten minste door morelen invloed zal ondersteunen. De Fransche quaestie zoude in dit geval slechts op den achtergrond staan.

Van eenen anderen kant ontvangen wij berigten van Rio Janeiro van 4 october, die de verklaring behelzen van het plotseling vertrek van den generaal *Guido*, gezant der Argentijnsche Republiek. Deze diplomaat, die sinds achttien jaren te Rio woonde, hield zich voornamelijk bezig met de quaestie die hangende is tusschen Brazilie en Buenos Ayros over de schade aan den eersten dier staten toegebragt, door de militaire magt van den laatsten. Daar de klagten van Brazilie niet door den generaal werden aangenomen, zoo volgden daaruit beleedigende woorden, welke aanleiding gaven tot het vragen der passen. Men gelooft niet dat die diplomatische handeling eenen oorlog tusschen de beide staten zal ten gevolge hebben. Echter houdt Brazilie zich op alle eventualiteiten voorbereid en versterkt zijne land- en zee-magt. Een militair agent is naar Europa vertrokken om officieren aan te werven.

— De wet door den Braziliaanschen Senaat aangenomen, tot afschaffing van den slavenhandel, is den 4den september afgekondigd. Die wet geeft aan alle Braziliaansche oorlogschepen den last, alle mogelijke pogingen in het werk te stellen tot het nemen van slavenschepen, waarvan de officieren en manschappen voor de regtbanken des lands teregtgesteld zullen worden. Geen Braziliaansch schip kan zich naar de kust van Afrika begeven, zonder eenen borgtogt, afgegeven door den eigenaar, dat er geene slaven aan boord genomen zullen worden. De invoer van slaven in het koningrijk wordt beschouwd als misdaad van zeerooverij en met den dood gestraft. Het is te hopen dat dezen strafbepalingen aan dien schandelijken handel paal en perk zullen stellen.

Binnenlandsche Berigten.

Amsterdam, 16 *dec.* Een onzer correspondenten te 's Hage meldt ons:

»Onlangs is door het *Handelsblad* medegedeeld een berigt, als zoude een in dat berigt genoemd algemeen bekend en geacht geneeskundige zijn gepolst, of hij tot vervulling der door het aan dr. *Beckers* op zijn verzoek onlangs verleend eervol ontslag als inspecteur-generaal der geneeskundige dienst, opengevallene betrekking zoude genegen zijn, doch waarvoor hij bedankt zoude hebben. Ik geloof op goede grond te kunnen melden, dat een en ander geheel onjuist is. Veeleer meen ik u te kunnen verzekeren, dat de regering er ernstig over denkt om voortaan die betrekking geheel te doen vervallen, en de daaraan verbonden werkzaamheden op te dragen aan eene commissie, waardoor onder anderen ook de aanleiding tot partijdigheid, beter zoude worden vermeden. Sedert het ontslag van den heer *Beckers*, is de heer dr. *Snabelié*, eerste oficier van gezondheid 2de kl., voorloopig belast met het bestuur en de leiding der werkzaamheden." (*A. C.*)

† *Scheveningen*, 15 *dec.* Thans zijn, Gode zij dank! al de ter steurharing-visscherij uitgerust geweest zijnde pinken, behoudens te Scheveningen teruggekeerd, en is de visscherij, op een paar uitzonderingen na, voor de reeders gezegend afgeloopen. Op de geheele vloot, die uit 59 pinken heeft bestaan, heeft niet een enkel sterfgeval plaats gehad.

In weerwil dat deze visscherij gunstig is geweest, bestaat alhier reeds veel armoede doordien de visscherij op de kabeljaauw en schelvisch bij menschengeheugen nog nooit zoo ongunstig is geweest als tegenwoordig. De meeste visschers keeren na een paar dagen in zee te zijn geweest, zonder eenige vangst terug. De uitdeelingen van warme spijs en brood hebben dan ook reeds sedert eenige dagen plaats; en men mogt zaturdag jl. weder met genoegen ontwaren, dat onze geachte burgemeester zich onverwacht in het locaal, waar deze bereid wordt, heeft begeven, om zich van de hoedanigheid der soep te overtuigen.

ARNHEM, 17 *december*.

Daar het ons, bij onze weinige plaatsruimte, onmogelijk is, de beraadslagingen der Kamers, zelfs in de hoofdtrekken, achtervolgens volledig en getrouw mede te deelen, hebben wij ons moeten bepalen tot eene enkele opgave der stemmingen. Om echter onze lezers eenigermate schadeloos te stellen, zullen wij een paar redevoeringen, die ons door juistheid en kracht van opvatten en voorstellen, het meest schenen uit te munten, in haar geheel, uit het *Bijblad der Staats-Courant* overnemen.

Wij deelen hieronder mede de redevoering van den heer VAN ZUYLEN VAN NYEVELT, die èn *in* èn *buiten* de Kamer, zelfs door zijne politieke tegenstanders, als een echt parlementair stuk, met kracht en waardigheid voorgedragen, met grooten bijval is ontvangen. Wij voegen er bij, dat deze verdiensten van vorm naar onze meening geenszins de grootste waarden dezer redevoering zijn. Er is meer in dan *talent*; er is *waarheid*, er is *overtuiging* in. De heer VAN ZUYLEN heeft gesproken als een staatsman; hij heeft krachtig doen uitkomen, hoe men, bij deze begrooting vooral, wel in het oog moest houden, de wederzijdsche stand tusschen het ministerie, de vertegenwoordiging en de natie, en dat men, in waarheid en opregt, een ijverig voorstander van doortastende en voortvarende vereenvoudiging en bezuiniging kan zijn, al neemt men eene begrooting aan die in veler oogen, het uiterste punt der vereenvoudigende zuinigheid nog niet bereikt heeft. Eene politiek die geene cijfers telt is zekerlijk beneden hare taak; maar eene politiek die alléén de cijfers telt, zonder op de zaken te letten, op welke de cijfers slaan, zou toonen insgelijks beneden de hare te zijn.

De heer *van Zuijlen van Nyevelt*: In elken constitutionnelen Staat bieden de beraadslagingen over de begrooting eene der meest gezochte, eene der meest geschikte gelegenheden aan, om de beginsels, der regering, hare houding, hare politieke gedragslijn te onderzoeken en te beoordeelen. Geen onderwerp wordt geacht buiten de orde te zijn, zoolang de algemeene beraadslaging over de begrooting is geopend. Boven de materiële quaestiën, die zich in cijfers oplossen, staat het groote vraagstuk betreffende het regerings-stelsel in het algemeen en de toepassing daarvan zoo als die in de maatregelen van het bewind ligt opgesloten. Daarin vindt men den maatstaf van hetgeen men voor het vervolg heeft te hopen of te vreezen. Immers het votum waardoor voor een nieuwen jaarkring zoovele millioenen ter beschikking van s' Konings ministers worden gesteld, staat in het allernaauwste verband met het vertrouwen dat in hen al dan niet kan worden gesteld, en dit behoort geheel al op ondervinding te berusten. Zeer juist werd dat een en ander door een lid dezer Kamer, thans onzen geachten voorzitter, geformuleerd, toen hij zich ten verleden jare aldus uitdrukte: »De eerste vraag bij elke begrooting is bij mij altijd geweest: wat is het gouvernement, wie zijn de ministers, die de begrooting voordragen? Wat hebben zij gedaan, wat kan men van hen verwachten?" In derdaad het gebruik, dat deze Kamer ook in dit jaar weder heeft gevolgd, berust niet slechts op parlementaire overlevering, maar op een juisten rationelen grond.

Eenmaal 's jaars moet de regering des lands rekenschap geven van hare daden, voornemens en inzigten; althans moet zij voorbereid zijn op het geval, dat van haar zoodanige rekenschap wordt gevraagd. Eenmaal 's jaars moet de gang van het bestuur een punt van opzettelijke beraadslaging, van naauwkeurig onderzoek uitmaken. Niet dat daardoor de bevoegdheid is uitgesloten om bij andere gelegenheden rekenschap te vragen en te geven; die bestaat, maar moet spaarzaam gebruikt worden. Er is in dit opzigt veel overeenkomst tusschen militaire en parlementaire taktiek. Een geoefend veldheer zal altijd trachten voor te komen, dat de strijdkrachten waarover hij kan beschikken, in kleine partiële gevechten worden verzwakt. Zoo ook brengt de parlementaire taktiek mede, dat men de grieven die van de eene, de verdedigingsmiddelen die van de andere zijden kunnen aangevoerd worden, niet onophoudelijk en bij elke gelegenheid te berde brenge, maar dat deze bewaard blijven voor den dag die een zeker, een beslissend resultaat kan opleveren.

Ik zal mij, Mijne Heeren, aan die taktiek houden, en gedachtig aan de door mij aangehaalde woorden van onzen geachten voorzitter, in de eerste plaats de redenen ontwikkelen die mij tot dusver bewogen hebben het ministerie te ondersteunen; ik zal in de tweede plaats onderzoeken, of de verkregene ondervinding mij moet nopen van gedragslijn te veranderen; ik zal eindelijk nagaan, of in deze begrooting voldoende redenen liggen opgesloten om mijne ondersteuning en mijn vertrouwen in het vervolg aan het ministerie te weigeren.

Het verheugt mij, Mijne Heeren, dat de door mij gekozen wijze van behandeling, in verband met hetgeen ik ik bij den aanvang mijner rede in het midden heb gebragt, mij al dadelijk de gelegenheid oplevert tot zelfverdediging.

Ik gevoel de noodzakelijkheid om de ministeriële partij in het algemeen, en mij zelven in het bijzonder te zuiveren van den blaam ons zoo herhaaldelijk aangewreven, dat door onze schuld de discussiën in deze Kamer zich steeds bepaald hebben tot de bijzonderheden; dat de groote beginselen van staatsregt daarbij onaangeroerd zijn gebleven; dat men doof, opzettelijk doof is geweest voor de uitnoodiging, om niet te zeggen de *uittarting*, dergenen die het noodzakelijk geacht hebben, bij elke gelegenheid de gedragslijn van het bewind uit een hooger politisch oogpunt, aan hunne kritiek te onderwerpen.

Ik wensch de overtuiging te vestigen, dat die houding, welke men ons zoo zeer heeft verweten, welke men méér dan eens op eene ironische wijze heeft gequalificeerd, niet het gevolg is van slaafsche onderwerping of van blinde ingenomenheid, maar dat zij is constitutionneel en parlementair; dat zij overeenkomt met het gevoel van billijkheid dat ieder behoort te bezielen, hetwelk medebrengt dat men alvorens te oordeelen, vooral ook alvorens te veroordeelen, wachtte dat er een vaste, ruime grondslag tot beoordeeling aanwezig zij; dat men tijd late en ook zich zelven tijd gunne om uit eene reeks, een zamenstel van maatregelen en besluiten in onderling verband beschouwd, zoodanigen grond te doen ontstaan.

Wat was verleden jaar onze toestand? Wij hadden voor ons een ministerie, zamengesteld uit mannen, wier antecedenten ons vertrouwen inboezemden. Dat ministerie legt ons wetten voor die ons goed en aannemelijk voorkomen; wetten, gezuiverd van al die gebreken, welke door ons bij de behandeling van vroegere voordragten waren aangewezen. Wij hebben die wetten aangenomen. Wij hebben het niet noodzakelijk gekeurd, om telken male in breedvoerige beschouwingen te treden omtrent de beginselen, waarop elke dezer wetten gebouwd waren: beginselen, naar onze overtuiging in de grondwet zelve gelegen. Wij hebben het niet noodzakelijk gekeurd, telkens de vele en hevige beschuldigingen te wederleggen, waaraan èn het ministerie, èn de geleverde wets-ontwerpen telkens hebben blootgestaan: beschuldigingen, schier alle nederkomende op het bedekt verwijt, dat dit gouvernement door zijne organieke wetten de instellingen van 1848 werkelijk in het leven riep, in plaats van er op bedacht te zijn ze, door eene gewrongene wetgeving, te verlammen. Waartoe zou het gestrekt hebben, telkens den handschoen op te rapen, die ons werd toegeworpen? Om ons votum te regtvaardigen? Ik durf met de volle overtuiging dat ik waarheid spreek, verklaren: dat was onnoodig. Ons votum viel zoo al niet in den grondtoon van deze eeuw, dan toch zeer zeker in den geest van de groote meerderheid der natie; ons votum had de presumtie voor zich, dat het goed en juist was. Had men ons bestreden met redenen uit de zaak zelve afgeleid — en voor zooverre dit geschied is, hebben wij den strijd niet ontweken — wij zouden, indien we daarop hadden gezwegen, uw verwijt hebben verdiend. Maar wat heeft men ons tegengeworpen? Een systeem. Een systeem dat leidt tot ter-zijde-stelling zoo niet van elke, dan toch zeker van *deze* grondwet; een systeem, waarvan dan ook het eenige consequente orgaan hier te lande reeds openlijk de opheffing van de grondwet, bij wijze van *coup d'état*, heeft aangeprezen; een systeem dat, met hoeveel bekwaamheid en vernuft ook voorgedragen, ons evenwel in de geheele geschiedenis der gansche wereld geen enkel tijdvak van eenigen duur weet aan te wijzen, waarin het zich zelf heeft kunnen staande houden; een systeem, waarvan de voornaamste aanhanger en verdediger in deze Kamer zich nu reeds moet verweren tegen vroegere bondgenooten die, driftiger, en tot mijn leedwezen moet ik er bijvoegen, consequenter dan hij, hem juist in dienzelfden onhoudbaren toestand geplaatst hebben, waarin wij naar zijn beweren tegenover de radicalen zouden staan; een systeem eindelijk, dat niet meer behoort tot de bloote theoriën, maar dat men zeer onlangs aan het werk heeft gezien. Want wij mogen het niet vergeten, op hetzelfde tijdstip, dat door de voorstanders der anti-revolutionnaire politiek hier te lande, zulk een vinnige strijd tegen de bestaande orde van zaken werd geleverd, hebben wij in een naburig land door een harer coryphaeën de grondwettige regten des volks met voeten zien treden, van een volk dat door zijne edele, krachtige, gematigde, legale houding de schoonste dagen onzer eigene geschiedenis in herinnering heeft gebragt; de dagen van ons eerste verzet tegen de Spaansche dwingelandij. En men denke niet dat de aanlegger van dit alles door zijne vrienden hier te lande wordt gedesavoueerd. Neen, mijne heeren, hij wordt openlijk verdedigd, en met broederlijke liefde in bescherming genomen. Daarvan hebben wij acte genomen; daarnaar hebben wij berekend wat wij van u, van de toepassing uwer beginsels hebben te vreezen.

Doch neen! onze vrees is niet groot. Evenmin als wij ons voor den invloed van het radicalisme alhier uitermate beangstigen, bij de droevige ondervinding van andere landen, zoo ook verwachten wij van het gezond verstand der Nederlandsche natie, dat zij krachtigen weêrstand zal bieden aan den invloed uwer begrippen, aan hunne toepassing, voor zoover zij voor toepassing vatbaar zijn, voor zoover die toepassing, niet door u — want gij deinst er voor terug — maar door anderen, moediger en consequenter dan gij, mogt worden beproefd.

Wij hebben het derhalve onnoodig geacht, en achten het ook nu nog onnoodig, het systeem opzettelijk te weêrleggen, waaruit de voorname tegenstand tegen dit ministerie is voortgekomen. Dat systeem heeft zich sedert lang verraden; het is gerigt, niet tegen dit of een ander ministerie, niet tegen dezen of genen maatregel, niet tegen de provinciale wet of de kieswet, niet tegen het een of ander artikel der grondwet; het systeem is gerigt tegen de gansche hier te lande bestaande wettige orde van zaken, het noemt zich anti-revolutionnair, maar het is in waarheid anti-constitutionneel. Ik mag mij van dat oordeel niet laten terughouden door de veranderde terminologie, die sedert gisteren, naar het schijnt, door de voorstanders van dat systeem is ingevoerd. Tot nu toe hadden wij gehoord van *revolutionnaire* en *anti-revolutionnaire* politiek. Gisteren daarentegen hebben wij vernomen, dat er is eene *constitutionneele* en eene *conventionneele* politiek. Maar ieder, die met eenige aandacht de rede, waarin die onderscheiding gemaakt werd, heeft aangehoord, zal bemerkt hebben dat de beteekenis, welke die spreker aan het woord *conventionneel* gaf, juist is die, welke door ons allen, of althans door de meesten onzer, gehecht wordt aan het woord *constitutionneel*. En al heeft dus die spreker zich verklaard een voorstander der *constitutionneele* politiek, blijf ik in mijn regt om, naar de beteekenis, tot dusver aan dat woord gehecht, hem *anti-constitutionneel* te noemen.

Hierin ligt een behartigenswaardige wenk voor ons, voorstanders van de orde van zaken, in 1848 gevestigd. Slaan wij een blik terug op hetgeen hier in de laatste drie jaren is voorgevallen, dan zien wij na langen tegenstand eene staatshervorming in den ruimsten zin, met schier eenparig goedvinden tot stand gebragt. Het scheen werkelijk als ware een ieder bevredigd. Zelfs de *anti-revolutionnaire* partij heeft, ik zal niet zeggen *gejuicht*, maar althans *gezwegen;* en dit is voor haar al veel. Doch neen, ik bedrieg mij. Haar vertegenwoordiger in deze Kamer heeft tot de grondwets-herziening *medegewerkt*, hij heeft de ontwerpen, waarin die grondwets-herziening was vervat, *verdedigd*, verdedigd onder protest wel is waar, doch onder zoodanig protest, dat hem later niet verhinderde zijne *goedkeurende* stem aan die ontwerpen te schenken. Evenzoo diegenen, welke van meer behoudende of reactionnaire gevoelens verdacht werden. Het was werkelijk een schoone dag voor Nederland, toen zoovele uiteenloopende meeningen zich vereenigden in hetgeen tot grondslag, tot grondwet van den staat werd gelegd. Doch, Mijne Heeren, die eensgezindheid was slechts schijnbaar. De oppervlakkige beschouwer alleen kan zich daarvan duurzame vruchten voorstellen. De strijd was uit-, niet afbesteld. De strijd moest uitbreken op het oogenblik dat met de vervulling der beloften, met de ontwikkeling der beginsels van 1848, een begin zou worden gemaakt. De grondwet, trouwens, had veel voorbereid, maar weinig vastgesteld. Dat was een gebrek, maar een gebrek, in verband met tijden en omstandigheden, onvermijdelijk; de grondslag was gelegd, doch het gebouw moest opgetrokken worden. Tot die taak werden wij geroepen; wij kwamen daartoe in februarij 1849 bijeen; ons werden wetten voorgelegd, die wij onaannemelijk keurden, een geheel jaar ging voorbij. De grondwet bleef geschreven, maar de uitvoering ontbrak. De vijanden der nieuwe orde van zaken juichten in hun hart; hun doel was aanvankelijk bereikt; de wetgever gaf, bij elke poging om de hem opgelegde taak te vervullen, slechts blijken van zijne onmagt; de geestdrift van 1848 was langzamerhand verflaauwd; de zucht [illegible] reactie in het buitenland zigtbaar, begon ook [illegible] haren invloed te doen gevoelen. Eerlang was [illegible] oogenblik daar, dat men, ten einde moede, na[illegible] herstel van het oude zou moeten omzien. Doch ne[illegible] er treedt een nieuw ministerie op, een ministe[illegible] zoodanig zamengesteld, dat men daarvan de vervulli[illegible] der onafgedane taak kon verwachten, een minis[illegible] rie, om hetwelk zich al dadelijk eene krachtige pa[illegible] vormde en schaarde, een ministerie door de gro[illegible] meerderheid der natie met welgevallen ontvange[illegible] Het gevaar, door sommigen zoozeer gevreesd, [illegible] dreigend; alle krachten werden ingespannen om [illegible] gevaar voor te komen; de kruistogt werd gepredi[illegible] schijnbaar tegen *het ministerie*, maar in waarh[illegible] tegen *de instellingen van 1848.* Dit ministerie [illegible] bepaaldelijk één lid van dat ministerie, is, ie[illegible] gevoelde het, dadelijk met de zaak der grondwe[illegible] herziening als vereenzelvigd. Van daar uw teg[illegible] stand. Van daar onze hulp en ondersteuning. [illegible] wij hebben het begrepen, dat, zoo immer, er [illegible] kans zou zijn om de ons opgelegde taak te ver[illegible] len; dat, zoo immer, nu tot stand zoude kom[illegible] wat men vroeger herhaaldelijk maar vruchteloos b[illegible] proefd had. Wij hebben ons aangesloten aan h[illegible] ministerie; wij zijn het behulpzaam geweest in zij[illegible] moeijelijke taak; wij zijn daartoe gedreven door plig[illegible] besef, door overtuiging. Vrij moge men op on[illegible] houding smalen; vrij moge men ons voorstellen [illegible] toegedaan die oude, versleten leus van *hopen [illegible] vertrouwen*; vrij moge men trachten ons in de oog[illegible] der natie te discrediteren; ons geweten spreekt [illegible] vrij en de verkiezingen van augustus hebben op [illegible] gedrag het zegel van goedkeuring gedrukt.

Maar, Mijne Heeren, nu doet zich de vraag voo[illegible] heeft het ministerie aan de verwachting beantwoor[illegible] heeft het zijne taak vervuld; heeft het zijne roepi[illegible] begrepen? Ik durf de eerste vraag niet onvoorwa[illegible] delijk toestemmend beantwoorden. Er zijn zooda[illegible] verwachtingen, die uit den aard der zaak moeije[illegible] kunnen worden voldaan. Onhandige vrienden, ma[illegible] ook behendige vijanden, kunnen door het aankw[illegible] ken en onderhouden van overdrevene verwacht[illegible] gen, veel teleurstelling bereiden. De vraag is nie[illegible] heeft men aller, maar heeft men *billijke* verwachti[illegible] gen bevredigd? En wanneer ik die vraag opp[illegible] wanneer ik bepaaldelijk wil hebben gesproken [illegible] *billijke* verwachtingen, dan is het mij eene behoe[illegible] een blik terug te werpen op het vorig ministe[illegible] Gij weet het, mijne heeren, het is vooral de ver[illegible] lijking tusschen hetgeen door dit en door het vor[illegible] ministerie is gedaan, het is vooral die felle tegensta[illegible] aan het vorige ministerie geboden, die bij velen ee[illegible] oorzaak van oppositie tegen dit bewind heeft doe[illegible] ontstaan. Eene billijke beoordeeling, zegt me[illegible] moet den een zoowel als den ander treffen. Gij [illegible] u vroeger zoozeer over gebrek aan ijver en aan voor[illegible] varendheid beklaagd hebt, hoe kunt gij u thans vo[illegible] daan achten? Op deze vraag moet ik een antwoo[illegible] geven, dat mij lang op het hart heeft gelegen; e[illegible] antwoord dat ik aan de waarheid, aan de regtvaa[illegible] digheid ben verschuldigd. Het vorig ministerie [illegible] in vele opzigten met hardheid en onbillijkheid be[illegible] gend; het is met onbillijkheid bejegend, bepaaldeli[illegible] dáár waar men over gebrek aan ijver, aan wer[illegible] zaamheid heeft geklaagd. Ik geloof niet, mijne he[illegible] ren, dat ik mij aan zoodanig verwijt heb schuld[illegible] gemaakt, ik herinner het mij niet; maar heb [illegible] het gedaan, ik neem die woorden terug; ze war[illegible] onverdiend. Ik heb, ja het is waar, de ontwerpe[illegible] mij door het ministerie voorgelegd, bestreden en ve[illegible] worpen; ik zou het *nog* doen, indien ze mij *no[illegible] maals* wierden voorgelegd, omdat ze mij, ook [illegible] nog, voorkomen niet te beantwoorden aan hetge[illegible] eene *getrouwe uitvoering der grondwet* naar mij[illegible] schatting vordert; maar ik zou voorzeker daarb[illegible] meer dan ik gedaan heb, hulde bewijzen aan d[illegible] ijver, die aan den dag is gelegd; hulde bewijz[illegible] aan de onmiskenbare talenten en verdiensten, [illegible] ook het meest mogelijke verschil van gevoelen [illegible] mag verduisteren. Maar moet ik mij nu op de[illegible] grond, op grond van vroegere onbillijkheid, [illegible] nieuwe onbillijkheid schuldig maken? moet ik, [illegible] der mij om de gevolgen te bekreunen, zonder [illegible] paald uitzigt op verbetering, zonder mij af te vra[illegible] wat ik ga te weeg brengen, mij voegen bij degen[illegible] die maar al te zeer gereed staan om het tegenwo[illegible] dig ministerie omver te werpen?

Ik weet wel, mijne heeren, men zal tracht[illegible] men heeft het reeds gedaan, mij met mij zelve[illegible] tegenspraak te brengen: men zal mij herinner[illegible] dat ik bij eene vorige gelegenheid heb verkla[illegible] dat indien dit ministerie niet aan mijne verwacht[illegible] beantwoordde, ik niet langer onder zijne vriend[illegible] maar onder zijne bestrijders zou worden gereken[illegible]

Indien men zich voorgesteld heeft, door deze [illegible] innering eenigen invloed op mijne gedragslijn [illegible] te oefenen, dan zal men zich ten eenenmale bed[illegible] gen vinden. Ik behoor niet tot diegenen, die hu[illegible] overtuiging van heden opofferen aan een gezeg[illegible] van gisteren, of het belang der zaak lager stel[illegible] dan een valsche schijn van consequentie. Ik gel[illegible] dat het edelmoediger is, wanneer men gedwaald he[illegible] dit openlijk te erkennen, dan willens en wetens ee[illegible] nieuwe dwaling te begaan. Maar, mijne heere[illegible] ik acht mij gelukkig dit verdedigingsmiddel nie[illegible] behoeven.

Ik sprak van mijne verwachtingen; ik had [illegible] wachtingen, gaarne wil ik dit erkennen, en ik [illegible]

nog. Maar ik geloof niet dat hetgeen ik destijds gezegd heb, grond kan geven om te gelooven, dat in mijne verwachtingen het denkbeeld lag opgesloten van eene zeer aanzienlijke vermindering van staatsuitgaven. Ik bezat toen reeds ondervinding genoeg, om overtuigd te zijn, dat eene zeer aanzienlijke vermindering, eene vermindering, zoo als sommigen zich die voorstellen, van ettelijke millioenen, ondenkbaar, onmogelijk was. Ook zal men, in hetgeen ik destijds gezegd heb, vruchteloos zoeken naar eenige aanleiding om te gelooven dat ik de vervulling mijner verwachtingen binnen een enkel jaar zou hebben beperkt.

Ik had verwachtingen, ik heb die nog, en, ik zeg het den spreker uit Zeeland na, wat ik daarvan vervuld zag heeft mij voor het overige eer versterkt dan verzwakt. Maar, mag ik vragen, gij, die zoo hoog nederziet op hetgeen dat gebeurd is, zijt gij op uwe beurt van overdrijving en onbillijkheid vrij? Wat toch heeft men in de eerste en voorname plaats van dit ministerie verwacht? Dat het de spanning en verdeeldheid zou doen ophouden, die, tot groote schade der publieke zaak, gedurende een gansch jaar tusschen regering en vertegenwoordiging bestaan had. Dat doel is bereikt. Gedurende het afgeloopen jaar, zijn er meer organieke wetten *aangenomen*, dan er in de vorige zitting waren *aangeboden*. Ik zal niet spreken van andere, hoogst belangrijke onderwerpen; ik zal niet spreken van de scheepvaart-wetten, van de hervorming van het postwezen; beide onderwerpen van zoodanigen omvang, dat de behandeling daarvan eene geheele zitting van het Engelsche parlement gekost heeft. Ik zal niet spreken van andere maatregelen buiten den kring der wetgeving gelegen, maar die toch ook aan groote moeijelijkheden en bezwaren onderhevig zijn. Ik zal mij slechts bij dit ééne feit bepalen: van Januari af tot kort voor den dag harer ontbinding, is de Kamer onafgebroken bijeen geweest. Er was materiële onmogelijkheid om meer te doen dan er verrigt is. Wat er ook nog had kunnen aangeboden worden, het had in de resultaten der zitting geene verandering gebragt. En die resultaten zijn waarlijk niet gering. Wij zijn geraakt uit den provisionnelen toestand; wij hebben eene kieswet en eene provinciale wet bekomen in een echt constitutionnelen geest, in den geest der tegenwoordige grondwet. Wij zijn daardoor weder eene schrede genaderd tot het groote doel dat wij steeds voor oogen hebben, de vestiging en bevestiging der constitutionnele monarchie.

Gij die u zoo levendig beklaagt dat er *te weinig* gedaan is, maar die u met alle kracht verzet hebt tegen datgene *wat* tot stand is gebragt, zijt toch inconsequent. Verwijt niet aan het ministerie, dat er *minder* gedaan is dan sommigen verwacht hadden; zegt het liever openlijk, de grond van onzen tegenstand is, dat er *te veel*, dat er *iets* tot stand is gekomen!

Dit voor het verledene; nu nog een woord voor de toekomst, in verband met deze begrooting.

Ik had mij voorgesteld dit punt met eenige uitvoerigheid te behandelen, doch, na de uitmuntende rede van den spreker uit Zeeland, gisteren uitgesproken, kan ik met het aanstippen van enkele punten volstaan.

Men vindt de begrooting te hoog, en men zegt, dat zij geene blijken oplevert van afdoende hervormingen. Het cijfer dezer begrooting is hooger dan het cijfer van de begrooting van het vorige jaar; dat is een feit. Maar kan men daaruit afleiden, dat men op den weg van bezuiniging, van verbetering, verder achteruit dan vooruit is gegaan? Dat kan ik niet aannemen, dat kan ik niet erkennen zonder nauwkeurig onderzoek. En dan bevinde ik al dadelijk, dat op deze begrooting zeer aanzienlijke posten voorkomen, bestemd voor uitgaven van buitengewonen aard, waarvoor op de vorige begrooting geen enkele cent was uitgetrokken. De regering bovendien had het in hare hand, indien zij gewild had, het eindcijfer dezer begrooting aanmerkelijk lager te brengen dan het cijfer der vorige begrooting. Hiertoe was niets anders noodig geweest, dan om, bij *afzonderlijke wetten*, credieten aan te vragen voor de uitgaven van buitengewonen aard, na den afloop dezer begrooting. Zij zoude, zoo doende, alle voorwendsel hebben ontnomen aan hen, die op de vergelijking der beide eindcijfers hunne afkeuring gronden. De regering heeft het niet gedaan, en ik keur het goed; eene begrooting moet waarheid bevatten; ik heb het slechts opgemerkt om aan te toonen, hoe weinig men geregtigd is alleen naar het eindcijfer te oordeelen. Dit valt nog meer in het oog, wanneer men zich herinnert wat zeer onlangs geschied is. Weinige weken geleden immers is hier eene wet aangenomen, waardoor het eindcijfer der begrooting van het loopende jaar met ƒ 600,000 is verhoogd. Dat zijn buitengewone uitgaven, zult gij zeggen; ik geef dat toe, maar geef mij dan ook toe, dat men op *deze* begrooting een aanzienlijk cijfer voor buitengewone uitgaven vindt, die billijkerwijze niet in vergelijking mogen worden gebragt. Dat er reductiën, aanmerkelijke reductiën hebben plaats gehad, is niet te ontkennen, en blijkt hieruit dat, om van andere punten niet te spreken, op deze begrooting voorkomen aan uitgaven van buitengewonen aard: voor de *uitbreiding van het postwezen* 133,000 gulden; voor *vergoeding aan ambtenaren, wegens het verlies van emolumenten ter zake der leges*, 189,000 gulden; en voor *verbetering van onze rivieren* 200,000 gulden, te zamen een bedrag van 512,000 gulden uitmakende voor buitengewone uitgaven, voor welke, zoo ver ik heb kunnen zien, niets of niet noemenswaardig in de vorige begrooting was uitgetrokken. 512,000 gulden worden dus aangevraagd voor buitengewone uitgaven; de begrooting waarop deze voorkomen, bedraagt slechts ƒ 200,000 meer dan die van het vorige jaar, er blijven dus nog 3 tonnen gouds over, die noodwendig op de gewone uitgaven zijn bespaard. — Doch indien men mij al toegeeft, dat er reductiën hebben plaats gehad, dan acht men die reductiën ten eenenmale ongenoegzaam. Men zegt, de begrooting van het vorige jaar verschilde met die van het vorige jaar, 1849, 18 tonnen gouds: dat was het werk van het vorige ministerie, en wat heeft nu dit ministerie gedaan? Indien op elk nieuw ministerie de verpligting rustte, indien de mogelijkheid daartoe voor elk nieuw ministerie bestond om *jaarlijks* 18 tonnen gouds op onze staats-uitgaven te besparen, dan, mijne heeren, zoude ik niets liever doen, dan van jaar tot jaar een nieuw ministerie helpen tot stand brengen, totdat het cijfer onzer uitgaven zoodanig ware verminderd, dat wij, in het belang van andere zaken, wat meer stabiliteit in de hand konden werken. Maar ik geloof aan de mogelijkheid van zoodanige onbeperkte perfectibiliteit van onzen finantiëlen toestand niet. Integendeel, het komt mij voor dat, *hoe meer* er door het vorige bewind bezuinigd was, hoe moeijelijker het voor het volgende moest zijn om *nog meer* te bezuinigen. Ik mag het er dus voor houden, dat in deze vergelijking geene billijke reden tot afkeuring is gelegen. Nu weet ik wel dat er sommigen zijn die spreken van bezuinigingen ten bedrage van *ettelijke millioenen*. Ik kan zoo iets begrijpen, wanneer men nooit een gespecificeerden staat onder de oogen heeft gehad of nimmer eene begrooting heeft onderzocht. Wanneer men geroepen is geworden tot de beoordeeling eener begrooting en men dus gezien heeft hoe die ontzettende som van zeventig millioen, als ware het, verdwijnt en wegsmelt in honderde, ja duizende kleine posten waarvan schier geen enkele kan worden doorgehaald, zonder onmiddellijk tot eene nieuwe uitgave aanleiding te geven,— dan is het mij onbegrijpelijk, Mijne Heeren, hoe men kan spreken van het bezuinigen van *millioenen*. Ik zou, na de verkregen ondervinding, veel meer genegen zijn te generaliseren hetgeen verleden jaar door den spreker voor mij gezeten (den heer *Storm van 's Gravensande*) gezegd is ten aanzien van het Xde hoofdstuk, dat namelijk geen eerlijk man het bestuur van dat departement op zich kan nemen, onder de verpligting van daarop millioenen te moeten bezuinigen. — Ik gevoel dat deze verklaring eenigzins in tegenspraak is met een gedeelte van de redevoering door het lid uit Amsterdam gisteren gehouden. Die spreker heeft noodzakelijk geacht te herinneren aan hetgeen in 1849, tijdens de discussiën over het adres van antwoord, in deze Kamer is voorgevallen. Van dat voorgevallene heeft die spreker een wapen willen maken tegen de ministeriëele partij in het algemeen en tegen mij in het bijzonder. Ik zal mij in geene uitvoerige verdediging begeven, maar ik meen aan het gevoel van billijkheid van dien spreker zelven en van de Kamer veilig te kunnen onderwerpen deze drieërlei aanmerking. Vooreerst, wat mij zelven betreft, meen ik te mogen vragen, of er niet eenig onderscheid is tusschen hetgeen gezegd wordt wanneer men namens eene commissie optreedt en hetgeen als persoonlijk gevoelen wordt voorgedragen? In de tweede plaats, wat de zoogenaamde ministeriëele partij betreft, moet ik herinneren, dat de bedoelde zinsnede door een amendement daarop voorgesteld eene aanmerkelijke verandering heeft ondergaan, dat daardoor de geheele beteekenis van die zinsnede werd gewijzigd, en dat een groot gedeelte van hen die men thans onder de ministeriëele partij telt, aan die verzachte zinsnede hunne stem gaven. In de derde plaats, dat die zinsnede ontworpen werd en de bewuste woorden gesproken zijn op een oogenblik, dat wij in hoogst ongunstige finantiële omstandigheden verkeerden, op een oogenblik dat men gedrukt werd door een te kort van vele millioenen, op een oogenblik dat de gunstige resultaten van later dagen niet waren te voorzien. Diezelfde spreker is in becijferingen getreden, om te bewijzen dat deze begrooting slechts zeer weinig minder bedraagt dan de begrootingen van vorige jaren, van het jaar 1845 af. Vergeleken met de begrooting van 1845, levert de tegenwoordige een verschil op van 17 tonnen gouds; vergeleken met de begrooting van 1849, dertien tonnen gouds, met de begrooting van 1850 ƒ 205,000 minder. Ik wil met deze cijfers noch instemmen, noch ze tegenspreken. Ik wil ze aannemen zoo als ze daar liggen. Maar, wat volgt daaruit? Mijns inziens, dat wij langzamerhand in eenen beteren toestand zijn geraakt. Wanneer, na aftrek van al hetgeen als buitengewone uitgaaf kan worden aangemerkt, de besparingen op het gewone rader werk, op de gewone uitgaven, over een tijdvak van vijf jaren, 17 tonnen gouds hebben bedragen, dan vind ik hierin een zeer bevredigend resultaat. Maar ik mag hierbij niet onopgemerkt laten, daar wij toch van bezuinigingen spreken, dat die in de *twee* laatste jaren 13 tonnen gouds hebben bedragen, terwijl in een tijdvak van *vier* jaren, van 1845 tot 1849, slechts eene besparing van vier tonnen gouds is tot stand gebragt. Ik zeg dit niet als een verwijt, gerigt tegen den spreker dien ik op het oogenblik beantwoord. Ik behoor tot degenen, die steeds hulde hebben gedaan aan zijne verdiensten: die de verbetering onzer finantiëele huishouding, de meer vaste leiding van onze finantiën, niet van 1848, maar van 1844 dagteekenen. Intusschen gaat mijne ingenomenheid met het vorige tijdvak niet zoover, dat, terwijl ik mij hartelijk verheug over de besparing van 6 millioen, destijds, naar wij vernomen hebben, verkregen, ik geheel en al uit het oog zou verliezen de buitengewone leening of belasting, hoe zal ik haar noemen? van 127 millioenen, die onmiddellijk was voorafgegaan. Ik gewaag hiervan, niet om eenige blaam te werpen op dien maatregel, welken ik in der tijd uit een finantiëel oogpunt openlijk heb verdedigd, maar om de aan den dag gelegde al te groote ingenomenheid van den spreker met de verkregene bezuiniging, eenigermate te temperen.

En nu tot de begrooting terugkeerende, moet ik erkennen, dat het bij mij vooral bekommering heeft gewekt, dat de hevigste tegenstand wordt geboden door hen, die tot nu toe het ministerie hebben ondersteund, die men gewoon was onder den naam van *"vrienden van het ministerie"* aan te duiden. Het is verleden jaar reeds voorspeld, dat het ministerie het meest te kampen zou hebben, met sommige zijner vrienden, wier overdreven eischen en verwachtingen met geene mogelijkheid konden worden bevredigd. De juistheid dier voorspelling is in deze beraadslaging herhaaldelijk gebleken. De hevigste bestrijding der begrooting is uitgegaan niet van de tegenstanders, maar van de vrienden van het ministerie. Bij de eindstemming zal men waarschijnlijk het vreemde schouwspel beleven, dat zij, die zich tot nu toe met schier geen enkelen maatregel van dit bewind hebben kunnen vereenigen, hunne stem aan de begrooting zullen geven, terwijl de steunpilaren van het kabinet tegen zullen stemmen. Gaat de begrooting door, de ministers zullen het te danken hebben meer aan hunne vijanden dan aan hunne vrienden. Zoodanig resultaat zou mij zonderling, ja, onnatuurlijk voorkomen en ik wenschte, indien mogelijk, iets bij te dragen om het te verhoeden. Men beschouwt, geloof ik, de begrooting te veel op zich zelve, terwijl naar mijne overtuiging, eene begrooting, meer dan eenig ander wets-ontwerp, in verband behoort gebragt te worden met de ondersteuning die men om andere redenen aan het gouvernement al dan niet wil verleenen. Het votum over de begrooting is naar mijn inzien het eenige zekere middel van contrôle, dat de Staten-Generaal op de zamenstelling van het bestuur uitoefenen; want ofschoon de benoeming van de hoofden der ministeriële departementen aan den Koning is overgelaten, de volksvertegenwoordiging is daar om van hare zijde voor het nationaal belang te waken en om staatsdienaren die zij, naar hare overtuiging, niet kan, niet mag ondersteunen, des noods te dwingen om de plaats te ruimen. Ik weet wel dat dit gevoelen veel tegenspraak vindt. Ik weet wel dat men het afstemmen eener begrooting, om redenen buiten die begrooting, genoemd heeft een *revolutionnair* middel, maar ik moet erkennen dat er in den laatsten tijd van dat woord *revolutionnair* zoodanig misbruik is gemaakt, dat het op mij geen effect meer heeft. Ik laat mij door het woord niet afschrikken, ik hecht alleen aan de ware beteekenis. Eene revolutionnaire daad noem ik de zoodanige, die gaat buiten hetgeen wettig geoorloofd is. De onderscheiding tusschen historisch en revolutionnair staatsregt, is mij altijd willekeurig en hersenschimmig voorgekomen. Ik houd mij aan het positive staatsregt, dat is aan de geschreven wet, op wettige wijze tot stand gebragt. Wat zij toelaat is wettig, wat zij verbiedt is revolutionnair. En wanneer ik nu lees dat de begrooting door de wet moet worden vastgesteld, dan vind ik mij geen bepaalden grond van beoordeeling voorgeschreven, geen anderen althans dan bij iedere andere wet, en dan is het mij geoorloofd die gronden ook buiten de begrooting te zoeken.

Het zal u welligt bevreemden, Mijne Heeren, mij zoo zeer te hooren aandringen op de bevoegdheid die naar mijne overtuiging ieder onzer bezit, om eene begrooting, om redenen daarbuiten gelegen, te weigeren. Gij verwacht toch zeker niet, dat het mijn doel zoude zijn u tot zoodanige weigering over te halen. Voorzeker neen; maar wanneer ik onze wettige bevoegdheid zoo ver meen te mogen uitstrekken, dan is het om daaruit tevens de bevoegdheid, ja de zedelijke verpligting af te leiden die bestaan kan, om eene begrooting, om redenen, onafhankelijk van die begrooting, goed te keuren, en het is de vraag of niet hier zoodanig geval aanwezig is. Dat de antagonisten van het gouvernement hunne oppositie niet laten varen, nu zij een stellig resultaat kan opleveren, niets natuurlijker; maar dat gij, vrienden van het ministerie, die het tot dusver moedig hebt ondersteund, die er zulke schoone verwachtingen van koesterde, nu de kans zoudt willen loopen, door uw votum aan die verwachtingen den bodem in te slaan, dat acht ik ondenkbaar. Wat toch wilt gij? Het gouvernement dwingen, zegt gij, den weg van doortastende hervorming in te slaan. Welk gouvernement? Het tegenwoordige? Hoe kunt gij er u mede vleijen? Hoe ziet ge niet dat de weigering der begrooting noodwendig de aftreding van het ministerie na zich slepen zal? Ik heb behoord tot degenen, die van dit ministerie hebben verwacht eene krachtige houding, dat is zelfstandiger, zoowel tegenover de Kroon als tegenover de Kamer, en heb nog geene

reden gevonden om mij in die verwachting bedrogen te achten. Ik ben innig overtuigd dat in het gegeven geval het gouvernement niet anders doen *kan* dan aftreden. Ik verlang dienaangaande geene verklaring van de ministers, integendeel ik zoude zoodanige verklaring afkeuren, maar mijne overtuiging staat vast. En wat dan? Ziet gij in het verschiet een ander bestuur dat beter in uwen geest handelen zal, dat u eene begrooting van ettelijke millioenen *minder* zal voorleggen? Indien gij 't ziet, zijt ge gelukkiger dan ik. Maar ook dan nog ben ik niet gerust gesteld. Ook dan nog zou ik het gegeven vooruitzigt moeten bezitten, dat het nieuwe gouvernement de hoogst belangrijke wetten die wij nog te wachten hebben, in den echt constitutionelen geest, in den geest der tegenwoordige grondwet, zal ontwerpen. Aan die wetten is mij meer gelegen dan aan eene begrooting voor een enkel jaar. Ja, ik ga verder: de waarborg dien wij thans voor eene trouwe uitvoering der grondwet bezitten, is mij wel eenige millioenen waard, en al kondt gij mij ook eene zeer verminderde begrooting voorleggen, terwijl ik dien waarborg moest missen, ik zou die nieuwe begrooting veel te duur gekocht achten.

Maar, hoor ik mij toeroepen, wij verlangen de aftreding van het gouvernement niet. Wij zullen de begrooting niet blootelijk verwerpen, wij zijn bereid een crediet voor eenige maanden toe te staan. Uwe edelmoedigheid komt mij niet groot voor; ik zie inderdaad niet in, hoe men anders handelen kan; hoe men half december, ook met de meest hostile voornemens, eene begrooting gaaf zou kunnen verwerpen, zonder eenig transitoir middel om de zaken aan den gang te houden. Want, Mijne Heeren, wanneer ik gesproken heb van de verwerping eener begrooting om staatkundige redenen, heb ik daarmede altijd bedoeld zoodanige verwerping, die aan den behoorlijken gang der zaken niet te kort zoude doen. Maar ik wil mij in uwe onderstelling plaatsen. Gij zult de begrooting aannemen als een crediet voor eenige maanden. De regering zal daarin geene reden van aftreding zien. Zijn wij inderdaad nu veel verder gekomen? Is er nu een betere waarborg dat de reorganisatie van verschillende takken van het bestuur spoediger zal plaats vinden? Ik geloof het niet. Ik kan werkelijk niet inzien dat in het opleggen van eene voorwaarde die onmogelijk is te vervullen, een zeer krachtige waarborg zou gelegen zijn. Gij zult de begrooting toestaan als een crediet voor 3 of 6 maanden. Dus moet binnen dien termijn *alles* georganiseerd zijn en op een vasten voet gebragt. Hetgeen waaraan wij dachten *jaren* te besteden, zal nu *binnen 3 maanden* gereed moeten zijn? Hoe is het mogelijk zich een enkel oogenblik met zoodanige hoop te vleijen! Neen, uw crediet voor eenige maanden zou, ook in de onderstelling dat het ministerie daarin geen reden tot dadelijke aftreding zag, slechts zijn uitstel van executie. De regering zou doen wat zij kon, leveren wat zij vermogt, en na verloop der 3 of 6 maanden tot ons zeggen: het is mij onmogelijk geweest aan de gestelde voorwaarden te voldoen. Verlengt ons den termijn, of wij zijn genoodzaakt af te treden. Het komt mij werkelijk voor, dat zij die spreken van een crediet voor eenige maanden, eene poging willen doen om op het zedelijk gebied een verschijnsel over te brengen, waarvan de toepasselijkheid mij nog niet proefondervindelijk is gebleken. Ik heb wel eens hooren beweren, dat wanneer men in groot gevaar verkeert, bij brand of watersnood, men dingen verrigt die ons later ongeloofelijk voorkomen. En nu komt het mij voor dat eenige geachte medeleden, die spreken van een crediet voor drie maanden, dit kracht-opwekkend of liever geest-opwekkend middel op het ministerie willen toepassen. Wij zouden zeggen: ziedaar eene taak waartoe gij dacht jaren lang noodig te hebben, welnu wij geven u daarvoor drie maanden; geen enkelen dag meer. En nu zouden wij ons vleijen, dat die bedreiging, die vrees, om na drie maanden als onbruikbare mannen te worden ter zijde gesteld, op de ministers zoodanigen invloed zou hebben, dat zij werkelijk het onmogelijke zouden doen, en ons na drie maanden eene nieuwe begrooting, in verband met een nieuw georganiseerden Staat, zouden overleggen! Wie het wil gelooven, Mijne Heeren, ik niet.

Doch allen gaan zoo ver niet. Sommigen willen alleen enkele hoofdstukken voor een bepaalden tijd toestaan, en wel die, betreffende departementen, ten aanzien van welke men bijzonder en bepaaldelijk reden van klagten meent te hebben. Ik moet erkennen, dat ik in de beschouwing van die leden wel eenigermate kan deelen, (al word ik niet tot hetzelfde besluit geleid) dat in den lof dien men aan het gouvernement zou kunnen toezwaaijen, niet elk minister mij voorkomt in gelijke mate te mogen deelen. Ook ik zou niets liever verlangen dan bij elk departement de werkzaamheid, regelmatigheid en vastberadenheid te mogen opmerken, waarvan bijv. het departement van finantiën zooveel bewijzen heeft gegeven; doch ik ben vooralsnog niet overtuigd, dat er genoegzame grond bestaat, om ten aanzien zelfs van een enkel departement eene ongunstige uitzondering te maken, integendeel, ik zie daarin groot gevaar. Vergeten wij toch niet dat het gouvernement is een collectief geheel, dat van de zamenstelling van het gouvernement, uit een politisch oogpunt, veel afhangt, dat elk bestanddeel daarvan zijne beteekenis heeft en in zijn bijzonderen werkkring veel bijdraagt tot den behoorlijken gang van het geheel. Er is over de zamenstelling dan dit bewind, in deze Kamer ten verleden jare veel gesproken. Wij hebben toen zelfs eene redenering gehoord, die men zou kunnen noemen de ontleding van het ministerie. Ik heb den vorm moeten afkeuren, waarin die rede vervat was, maar het gronddenkbeeld, het thema was juist, en is ook nog heden toepasselijk. Ja, er zijn in dit ministerie elementen, die om politieke redenen daarin niet gemist kunnen worden; elementen, waarvan de tegenwoordigheid alleen in het kabinet een gunstigen, geruststellenden indruk te weeg brengt. Ik heb hier niet te onderzoeken, noch den oorsprong, noch de gegrondheid van deze meening. Ik constateer slechts dat zij bestaat, dat zij bestaat bij velen, en dan acht ik het hoogst gevaarlijk, door een onberaden stap, ook slechts eene gedeeltelijke wijziging in de zamenstelling van het bewind te weeg te brengen; want, Mijne Heeren, indien het al mogelijk ware dat het toestaan der geheele begrooting slechts voor enkele maanden, voor het gouvernement in massa geene reden tot aftreding zou opleveren, het is bijna ondenkbaar dat zulks niet het geval zou zijn voor die enkele ministers, op wie, bij wijze van uitzondering, zoodanige maatregel zou toegepast worden. Gij die met mij verlangt het behoud en de ontwikkeling onzer nieuwe instellingen, bedenkt toch wat gij aan dat groote doel verschuldigd zijt. Bedenkt toch dat gij, door ook slechts eene gedeeltelijke wijziging van het bewind te provoceren, geene bespoediging, maar vertraging in de hand werkt, dat veel van hetgeen nu besloten en overeengekomen is, dan al wederom een nieuw punt van overleg zal moeten worden, daargelaten nog de moeite en het tijdverlies bij het zoeken naar geschikte opvolgers voor de afgetreden ministers, wat, onder den indruk eener geweigerde begrooting, zeker niet gemakkelijker zal vallen. Bedenkt u wel voor gij zoodanige verantwoordelijkheid voor uwe rekening neemt, en zie toe, dat uw geneesmiddel niet erger zij dan de kwaal.

Mijne heeren, ik heb met eenige warmte aangedrongen, op de noodzakelijkheid, die, naar mijn inzien, bestaat om ook bij deze gelegenheid het ministerie te blijven ondersteunen. Ik heb dit gedaan, innig overtuigd, dat de politieke rigting van deze bewindslieden de zoodanige is, die met het welbegrepen belang des vaderlands overeenkomt, en dat zij, om daarin te volharden, vooral dezerzijds ondersteuning en aanmoediging behoeven. Nooit heeft een ministerie met zoo hevigen, met zoo bitteren tegenstand te worstelen gehad als het tegenwoordige; men beklaagt zich, dat er zoo weinig gedaan wordt, dat grondige, doortastende hervormingen achterwege blijven. Maar is het niet billijk den tegenstand in rekening te brengen, die, ik zeg niet *doortastende*, maar zelfs de *meest onbeduidende* maatregelen schier onmogelijk maakt, die voor *elk* besluit, voor *elke* handeling binnen den kring hunner wettige bevoegdheid, de ministers ter verantwoording roept. Is het niet billijk, gedachtig te zijn aan dien geest van oppositie, of, waarom niet het regte woord gebruikt? dien geest van *insubordinatie*, die, na de optreding van dit bewind, zoo zeer aangewakkerd schijnt te zijn, en die aan het gouvernement hinderpalen doet ontmoeten, waar het medewerking moest ondervinden?

En was de tegenstand nog maar alleen gerigt tegen daden en handelingen, maar neen, ook de *bedoelingen* worden verdacht. Op sluwe wijze wordt een geest van wantrouwen tegen de voornemens van dit bewind opgewekt en onderhouden. Het regeringsstelsel wordt voorgesteld als eene fijngesponnen zamenzwering. Ja men heeft zelfs niet geschroomd, den naam van een der raadslieden van de Kroon in éénen adem te noemen met de namen van onruststokers en oproermakers! Zoo ooit, is er op dit oogenblik behoefte aan krachtige ondersteuning. En juist dit oogenblik zouden wij kiezen om de vaan te verlaten waaronder wij hebben gestreden? Ik voor mij, mijne heeren, vind daartoe geene vrijheid. Ik stem in met de politieke rigting van dit gouvernement; ik mag het de middelen niet weigeren, om daarin te volharden. Maar misschien wordt mij de vraag gedaan: welke is dan die rigting waarin gij u bereid verklaart het ministerie te blijven volgen? — Welaan, ik zal haar kortelijk maar duidelijk en, zoo ik vertrouw, tot geruststelling ieder uwer aldus formuleren: »geene volkssouvereiniteit, geene democratie, geen algemeen stemregt; de constitutionele monarchie, overeenkomstig de grondwet; niets meer, niets minder!"

STATEN-GENERAAL.

EERSTE KAMER.

Zitting van maandag, 16 december.

In de zitting van heden, is door den voorzitter aan de vergadering kennis gegeven, dat door de afdeelingen benoemd zijn tot hare voorzitters de heeren; *Cost Jordens*, *van Rijckevorsel*, *Philipse* en *v*[illegible] *Meurs*, en tot hare onder-voorzitters de heer[en] *van Nispen van Pannerden*, *van Roijen*, *van S*[illegible] *van Ysselt* en *van Rhemen van Rhemenshuizen.*

Door de Commissie van Rapporteurs is algeme[en] verslag uitgebragt over onderscheidene wets-ontwerpe[n].

Onder de in deze zitting ingekomen stukken, be[-] hooren het eerste en tweede door de Tweede Kam[er] aangenomen hoofdstukken der staatsbegrooting vo[or] 1851, welke naar de afdeelingen zijn verzonden.

Op voorstel der commissie, in wier handen is g[e]steld geweest het verzoek van den heer baron *de G*[illegible] om ontslag uit zijne betrekking van Griffier der K[a]mer, heeft de vergadering besloten, om niet alle[en] aan het verzoek om ontslag te voldoen, maar [illegible] tevens, uit aanmerking van de zoo menigvuldige [en] uitnemende diensten door dien heer als Griffier vo[rt]durend, ook in deze Kamer, bewezen, hem een [eer]*vol* ontslag te verleenen. Op voorstel van den h[eer] *van Wessem* is daarna besloten nader een dag te b[e]palen waarop tot de benoeming van eenen Comm[ies-]griffier zal worden overgegaan.

TWEEDE KAMER.

Zitting van maandag, 16 december.

In de zitting van heden zijn ingekomen twee K[o]ninklijke boodschappen, de eene ten geleide va[n] een wets-ontwerp betreffende de verjaring van stra[f]fen, uitgesproken krachtens de wetten van 16 m[ei] 1829 (*Staatsblad* no. 34) en 1 juni 1830 (*Staat[s]blad* no. 15); de andere ten geleide van een we[ts-] ontwerp tot regeling der ontvangsten en uitga[ven] van het pensioenfonds voor burgerlijke amblena[ren] over 1851.

De beraadslagingen over het IIIde hoofdstuk [der] staatsbegrooting (Buitenlandsche Zaken) zijn voo[rt]gezet en ten einde gebragt; dat hoofdstuk is in zi[jn] geheel met 49 tegen 14 stemmen aangenomen.

Tegen hebben gestemd de heeren: *Bots*, *T*[illegible] *van Amerongen*, *de Poorter*, *Jongstra*, *van [d]e Heijde*, *van Doorn*, *Reinders*, *van Goltstein*, *Sl*[illegible] *tot Oldhuis*, *Storm*, *Luijben*, *Zylker*, *Schoonevel[d]* en *Westerhoff*.

Daarna is de Kamer overgegaan tot de beraadsl[a]gingen over het IVde hoofdstuk der staatsbegroot[ing] (Justitie), welke beraadslagingen heden avond t[e] half acht ure zullen worden voortgezet.

Avondzitting van maandag 16 december.

De heden morgen afgebroken beraadslagingen ov[er] de verschillende artikelen van het IVde Hoofdst[uk] der staatsbegrooting over 1851 (*Departement v[an] Justitie*) worden hervat.

Nadat de afzonderlijke artikelen waren afgeha[n]deld, is het Hoofdstuk in zijn geheel, ten bedra[ge] van ƒ2,232,814, aangenomen met 56 tegen 6 stem[-] men. *Tegen* de heeren: *Dommer van Poldersveld*, *Taets van Amerongen*, *Hengst*, *Jongstra*, *va[n] Goltstein* en *Luyben.*

De algemeene beraadslagingen worden geope[nd] over Hoofdstuk VI. (*Departement voor de Zak[en] der Hervormde Eeredienst*, enz.)

Een aantal sprekers zoo mede Z. Exc. de minist[er] voeren het woord; nog onderscheidene andere spr[e]kers zijn ingeschreven. Ten 11 ure is de avondzi[t]ting gescheiden tot morgen ochtend 11 ure.

Advertentiën.

Waterhoogte te Arnhem.

17 Dec. 1 El 4 Palm 0 Duim; gew. 3 D. gev. 0 [illegible]

[Prijs] dezer courant is f 5 in de drie maanden. Afzonderlijke nommers 10 cents. Advertentiën van één tot vijf regels f 1.[illegible] voor elken regel daarboven 20 centen, behalve 35 centen zegelregt voor elke plaatsing.

Te Arnhem bij G. J. THIEME, Boekdrukker.